

Prețului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusa
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
lăintrulu monarchiei pe 1 anu
întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. sêu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. sêu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie sêu linia, cu
litere mărute garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a și
a treia câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 37.

— Sibiu, Mercuri 12/24 Maiu. —

1882.

Cestiunea Dunarei.

Interpelarea domnului G. Vernescu.

Adunarea deputatiloru.

(Siedinti'a dela Dumineca, 2 Maiu 1882.)

Presiedinti'a dlui D. Brateanu.

Siedinti'a se deschide la 2 ore p. m. fiindu
presenti 86 domni deputati.

Sumariulu siedintiei precedente se aproba.

Se continua desbaterea in privinti'a interpe-
larei domnului Vernescu, privitoare la cestiunea
dunaréna.

D. Maniu cedéda cuventulu dlui P. Carp.

D. P. Carp dice că ne aflam inaintea unui
programu europénu și inaintea unui programu alu
gubernului, și se pronuntia contra ambeloru acestoru
programe. Dsa adaoga că ori-ce sacrificii trebue
se facemu, cu singura conditiune că libertatea
Dunarei se fia unu ce realu, libertate de care de-
pinde chiaru esistenti'a statului nostru. Dsa este
pentru unu areopagu europénu, sub scutulu caruia
se se puna libertatea Dunarei. Dupa parerea sa
Dunarea pentru noi este unu ce întregu, nedes-
partitu, dela Portile de feru până la Sulina, și
respinge doue regimuri fluviale pe Dunare, decla-
randu că nu pôte primi de basa a discussiunei
propunerea Barrère, care se presenta că unu pro-
gramu europénu.

Ori Europ'a garantéda libertatea Dunarei dela
Portile de feru până la gurile ei, ori de nu, atunci
trebue se zădărnichim tîrgulu ce se face între
puterile riverane și cele maritime, din acestu punctu
de vedere nu trebue se se ia nici macaru in con-
sideratiune propunerea Barrère chiaru de s'ar
modifica dupa cum cere d. ministru și ne ar da
noue dreptulu executarei.

Dsa conchidiendu dice, că nu potemu ajunge
libertatea Dunarei de cātu prin areopagulu euro-
pénu, interesulu tiei este a face că Dunarea se
nu fia unu obiectu de discussiune între doue puteri
și termina declarandu, că cestiunea Dunarei este
prim'a cestiune care ne gasesce că statu neatârnatu,
se nu fimu dara prea indrasneti, dara nici se fimu
timidi până acolo, in cātu se se dica că suntemu

o fiintia fără viétia, fără caracteru. Dsa rōga pe
gubernu că se se unéscă a nu primi de basa a
discussiunei propunerea Barrère și se adresséda
dlui Brateanu, dicédu-i se nu se dea inapoi nici
chiaru inaintea unei caderi, atunci cadiendu va fi
alaturi cu tiér'a, și de multe ori o cadere este in
urma o marire.

Dlu ministru de externe respundiendu dlui
Carp dice, că gubernulu nu pôte primi propunerea
sa, de ore ce noi, unu statu micu, slabu, abia de
ieri in concertulu europénu, nu potemu cere co-
missiunei europene se-si întinda puterile până la
Portile de feru.

Dsa declara că la Vien'a astadi, in sferele
oficiale și in hypotesa de a nu se primi propunerea
Barrère, propunerea dlui Carp se considera că
singur'a solutiune a cestiunei și repeta inca pro-
punerea d. Carp atinge tractatulu dela Berlin. D.
ministru de externe discuta acésta solutiune și aréda
consideratiunile pentru ce nu pôte aderă la densa,
ea atinge tractatulu dela Berlin și nu noi vomu
luă initiatiua acésta.

Dlu Al. Lahovary, dupa ce se agatia de
banc'a ministeriala, vine la cestiunea Dunarei și
constata că ne apropiam de desnodamentulu ei,
de ore-ce comisiunea européna maine trebue se
se pronuntie și tocmai acum, in 24 ore intréba
dsa, se cere sfatulu tiei? Cum, ministeriulu de
trei ani nu are o parere in acésta privintia? Dsa
dice că sentimentulu tiei in acésta cestiune este
mentinerea tractatelor, recunósce că gubernului
i-a lipsitu abilitatea și chiaru bun'a vointia in pu-
nerea in practica a acestui sentimentu alu tiei,
ba inca, dupa dsa, n'a fostu nici sinceru.

Aréda apoi purtarea gubernului in acésta
cestiune, purtare pe care dsa nu o aproba, și care
n'a fostu de locu conforma cu tractatele, de si
recunósce că delegatulu romanu in comisiunea du-
naréna dicea că nu primesce comisiunea mixta și
se tine de tractatulu dela Berlin, dara in schimbu
se dedea agentiloru in strainatate instructiuni cu
totulu contrarii, ceea ce a datu nascere la dimis-
sionarea a doui ministrii plenipotentieri dd. Cogal-
nicénu și Catargi.

Dlu Lahovary criticandu purtarea gubernului,

ii scapa urmatórea frasa: dvóstra, (adressandu-se
la banca ministeriala), nu voiti se cadeti nici cu
glorie, nici cu neglorie.

Dlu Lahovary face pe gubernu responsabilu
nu numai pentru fapte actuale, dara inca pentru
nisce fapte, cari, dice dsa, se voru intemplá.

Dsa este contra comisiunei mixte și dice, că
comisiunea de supraveghiare pôte fi și mai rea,
de ore-ce pôte se nu coprinda că membri ai ei si
pe statele riverane.

Dlu Lahovary adaoga că tiér'a nu este nici
de cum angajata in cestiunea dunaréna, dara că
gubernulu este angajatu prin notele sale schimbate
cu gubernulu puteriloru și dice că nu are nici o
autoritate morala că se sfirsiescă acésta cestiune,
dvóstra inse o veti sfirsi, și nimeni nu ve invidia
nenorocit'a positiune (?). Din cele ce scie dsa,
cestiunea este compromisa, din cele ce banuesce
inse ea este chiaru perduta, astfelu dara dsa nu
pôte avea incredere in cabinetu.

Siedinti'a se suspende.

La redeschidere dlu ministru de externe dice,
că daca betranii conservatori din Senatu au gasitu
de cuviintia se stea in reserva, apoi junii conser-
vatori din Camera, prin organulu dlui Lahovary au
ruptu acésta tacere și s'au pronuntiatu contra ante-
proiectului și propunerei Barrère. Dsa dice că
partidulu conservatoru aspira se vie la gubernu,
că-ci criticandu purtarea gubernului, voiesce neapa-
ratu se-i ia loculu. Atunci dara ce propune tiei
se aduca, că se scape situatiunea compromisa de
gubernu. Odata compromisa, cum va potea fi
scapata?

Programulu gubernului in acésta privintia nu
se formuléda acum, elu este déjà formulatu și
daca se afla astadi inaintea parlamentului, ascu-
tandu de doue dile propunerile, ideile și acusa-
tiunile dloru oratori, acésta s'a intemplat in urm'a
interpelarei dlui Vernescu, dara cu acésta ocaziune
gubernulu voiesce se afle ultim'a parere a tiei,
pentru-că se védia daca trebue sau nu se modifice
ceva din programulu seu. Frasa „tineti-ve de
tractate“, nu este unu sfatu sufficientu, elu a fostu
datu și alta-data și prin acésta gubernulu n'a po-
tutu aflá nimicu nou. In privinti'a aplicarei su-

Foisiór'a „Observatoriului“.

Memoriu pentru cântările bisericesci in Romani'a.

(Urmare.)

In acelasi anu, 1875, reposatulu archiereu Ghenadie,
fostu episcopu de Argeși, sub numirea de „Albin'a
musicala“, a pusu pe note o mare parte din cântările
prosomiace, sau podobnice ale bisericeii noastre. Autoriulu,
mentinendu in totulu si fără nici o schimbare notele
musicale ale textului originalu elinu, s'a cercatu a
modifica si crea textulu romanu intoama dupa metrulu
silabicu alu textului originalu. Incercarea este fôrte
laudabila, si avea de resultatu a inlesni multu cântarea
si invetiarea prosomieloru, precum este acésta si in
grecesce. Inse acésta incercare n'a reusitu, si ostenéda
a fostu puçinu pretiuita, pe de o parte pentru că
textulu cântariloru din acésta carte nu mai este acelu
din cartile, pe care se cânta si se citește in biserica,
éra pe de alta parte, pentru-că autorulu a introdusu
multe cuvinte noué, neobiciuite in cartile bisericesci.
Acésta reforma musicala a prosomieloru si-ar avea loculu
numai atunci, candu textulu metricu s'ar introduce in
cântările prosomiace, la revist'a ce are a se face carti-
loru nostre bisericesci. Atunci ideia reposatului archiereu,
s'ar realisa si ostenéda lui musicala va fi bine pre-
tiuita. Va fi bine, că Sântulu Sinodu se întórca luare
aminte a comitetului redactoru alu bisericesci la re-
form'a metrica a prosomieloru, dupa metodulu originalu-
lui grecescu si dupa metodulu „prochodului Domnului“
acelu prelucratu romanesc de dascalulu Macarie, si
carele este asta-di in usu in tóte bisericile din Romani'a.

Spre a completa istoriculu cântariloru nostre
bisericesci, trebue se spunemu ceva si despre starea
loru in Bucovin'a. Acolo cântarea bisericéscă s'a pas-
tratu prin o practica traditionala in starea in care se

aflá acésta cântare in Moldov'a cu o suta de ani in
urma, adica la timpulu candu Bucovin'a s'a despartitu
de Moldov'a. Biserica acésta curédu dupa instrainarea
Bucovinei s'a isolatu cu totulu de biserica Moldovei,
din care facuse parte. Mitropolitulu Moldovei Gavriilu
Calimachu, in anulu 1781, prin declarati'a sa dela
24 Aprilie, a fostu silitu a renuntia la jurisdicți'a sa
asupra bisericeii din Bucovin'a, si ea a fostu pro forma
pusa sub jurisdicția mitropoliei serbesci dela Carloveti.
Cu tóte acestea, biserica Bucovinei s'a pastratu inde-
pendenti'a sa nationala, si in fine in anii din urma fu
radicata la rangulu de mitropolie de sine statatóre.
Renduelele bisericeii și cântarea romana si-a pastratu
acolo acele vechi moldovenesci, cu tóta ingrijirea. Ce
este mai multu, cântarea bisericéscă acolo a fostu ferita
de ori-ce influentia, sau prefaceri, carora a fostu ea
supusa in Romani'a prin reformele psaltikiei grecesci.
Acolo au ajunsu necunoscuté chiaru semnele psaltikiei,
atátu vechi cātu si cele noui, si cântarea romanéscă
s'a continuatu si pastratu prin practica bisericéscă si
prin invetiarea in scóla din audite. Acolo de multu s'a
infiintiatu pe langa seminaru o deosebita scóla pentru
formarea cântariloru romani si ruteni, avendu fie-
care limba deosebiti professori pentru cântare. In anulu
1866 fu numitu professoru de cântările bisericesci ro-
mane si de renduelele bisericesci, Doctorulu in teologie
si membru alu consistoriului, prea venerabilulu proto-
presbiter Samuilu Andrievici Morariu, actualulu mitro-
politulu alu Bucovinei si Dalmatiei, Dr. Silvestru Morariu
Andrievici. Elu, spre a inlesni predarea cântariloru
bisericesci romane si spre a le face accesibile tutuloru
musicantiloru, a pusu pe note musicale liniare cântările
bisericesci cele mai importante si mai necesare,
si in anulu 1879, le-au tiparitu intr'o carte de 97
pagine in-4", intitulata: „Psaltiki'a bisericéscă asiediată
in note musicale.“ Ea este precedata de nisce scurte
regule pentru cunósckerea si aplicarea noteloru la cân-
tare. Oper'a acésta este de mare pretiu: a) Pentru
inlesnirea ce a produsu la invatiarea cântariloru romane;
b) pentru că a datu putintia de a sci pretutindenea,

cum se cânta in biserica Bucovinei; c) pentru că ori
ce musicantu pôte se le studie si se le cânte. Autorulu
a asiediatu cântările pe note, dupa cum le-a invetiatu
elu in tineretie si le-a practiacatu timpu îndelungatu cá
parochu la satulu Ceahoru, aprópe de Cernauti, in
curgere de 20 de ani, si fără a cunósce semnele
psaltikiei nostre, si a se folosi de cartile nostre de
psaltikie. De aceea cântările acestea, cá tóte cântările
pastrate traditionalu si nelucrate de arta, au numai
defectulu, că adeseori este sacrificiatu melodiei
accentulu cuvinteloru textului. Acésta s'a intemplat
si la noi, d. e. cu canonulu florielor, candu
elu ántaiu s'a pusu pe semne de psaltikie, cân-
tatu dupa usulu traditionalu. Observam, că mitro-
politulu Bucovinei este fôrte iubitoru de cântarea biseri-
céscă. Elu, si asta-di, cá mitropolitu, totu-d'a-una cânta
axionulu impreuna cu clerulu in mijloculu bisericeii, pe
solea d'inaintea iconeloru imperatesci. In scóla de
cântari, ce este atasiata la mitropolia Bucovinei, invatia
vreo 40 de elevi, baiati dela tiéra, cântările bisericesci
si tipiculu, spre a putea in urma deveni cântareti pe
la biserici. Pe langa invetiementulu gratisu, ei au si
burse pentru intretinerea loru. Melodi'a cântarei biseri-
cesci romane din Bucovin'a este aceeași cá si la noi.
Aceleasi 8 glasuri, aceleasi prosomii sau podobii,
aceleasi variatiuni ale tonurilor. Deosebirea este, că
ea a pastratu mai nealterata melodi'a vechiloru cântareti
romani până si in defectele ei, precum sacrificarea
accenteloru linbei si traganarea. Se audu adesea unele
turnuri antice, ne mai usitate la noi, sau conservate
numai in sciute cântari speciale.

Sa revenimu acum érasu la starea cântariloru biseri-
cesci din Romani'a.

Dela inceputulu secolului până acum noi amu aratatu
numai progresulu acelu laudabilu ce s'a facutu pe
terenulu desvoltarei cântului nostru bisericescu nationalu,
prin osérdi'a unoror persóne vrednice de tóta stim'a
nostra. Vine acum rëndulu se vorbimu si de tristulu
regresu ce s'a facutu si se face de unu timpu in ramur'a
cântului bisericescu.

(Va urmá.)

praveghierei dlu Lahovary n'a spus nimicu, a ocolitu acésta.

D. M. Cogalnicénu regreta că în acésta cestiune unii betrani conservatori din Senatu au cadiutu în cursa și au mersu până acolo, în cătu se dica guvernului: „Dati-ve josu celu puçinu până va trece acésta cestiune.“

D. Cogalnicénu dice, că nu e momentul pentru o crisa ministeriala și nu crede că unu altu ministeriu se apere cestiunea mai bine.

D. Cogalnicénu nu crede că suntemu în ajunu a perde Dunarea, trebuie se fimu înse cu energie și se lasamu la o parte poftete și pasiunile personale, astadi trebuie se aparamu tiér'a.

Dsa face o propunere, care desvoltédia principiele din tractatele dela Berlin.

D. G. Vernescu ia din nou cuventulu și dice că executarea regulamentelor apartine tierei, în privinti'a acésta nu este nici-o indoiéla; o óre-care indoiéla esista în privinti'a supraghierei acestei executari, dsa înse basandu-se pe art. 55 din tractatulu dela Berlinu, dice că acestu articolu nu ne a luat dreptulu nostru de supraveghiare, de cătu numai acela de a face regulamentele și politi'a fluviala.

Dsa termina propunendu urmatórea motiune: „Camer'a ascultandu explicatiunile guvernului și discussiunile urmate, întielege a nu se admite nici-o comisiune mixta, fia pentru executare, fia pentru supraveghiare, și marginindu-se în spiritulu art. 55 din tractatulu dela Berlin, trece la ordinea dilei.“

Dnu primu ministru dice, că de multe ori entusiasmulu conduce popórele pe nisce cai cari le potu aduce peirea. Dsa analisédia discursulu dlui Cogalnicénu, pe care ilu gasesce celu mai maestosu, dara care contine acusatuni contra guvernului, acusatuni în altfelu manifestate de cătu de d. A. Lahovary care a repetátu lucruri vechi, sciute de toti, a întrebuintiatu unu midiolocu usatu.

Dsa declara că este responsabilu de politic'a care s'a urmatu de candu a luat presidenti'a consiliului de ministrii și până astadi.

Apoi dice că ante-proiectulu a fostu o surprindere pentru toti și că dsa nu o data s'a plansu reprezentantiloru Austriei despre acésta, potea înse guvernulu se traga atunci sabi'a din téca? Din contra guvernulu s'a crediutu în dreptu a lucră cu prudentia.

Dsa e incredintiutu că chiaru guvernulu austro-ungaru a revenitu asupra acestei cestiuni și va face multe concessiuni.

Venindu la cestiune, dsa dice că toti semnarii tractatului dela Berlin interpreta art. 55 în sensulu contrariu aceluia alu dlui Vernescu, adeca potirile 'si i-au dreptulu de supraveghiere, astfelu dara noi nu potemu se-i damu alta interpretare.

Dsa este de parere se ne aperamu drepturile nóstre, fara se provocamu nici o potere; se ne aperamu, dara se nu acusamu. Unii se temu de Austri'a, alii de Russi'a, și ómenii cu minte de amendoue, de aceea dara nu e bine se se reguledie, fara sacrificii din parte-ne, interesele tuturoru poteriloru pe Dunare? Fara se atingemu suveranitatea nóstra, se facemu o propunere astfelu, că se conciliedie atât interesulu tierei cătu și interesele generale. Dsa cere se nu se votedie nici o motiune.

D. N. Jonescu cere se se amane discussiunea pe maine.

Cererea de amanare se respinge. Mai multi dd. deputati ceru inchiderea discussiunei.

Discussiunea se inchide.

Dnu P. Ghica propune o motiune, în care se dice, că Camer'a, satisfacuta de declaratiunile guvernului, trece la ordinea dilei.

Se primesce înse trecerea la ordinea dilei puru și simplu.

Siedinti'a se ridica apoi la 7 óre trecute sér'a.

Despre sinodulu provincialu dela Blasiu

care se va deschide Luni în 18/30 Maiu a. c. citimu în „Amiculu familiei“ dela Gherl'a Nr. 9 din 1/13 Maiu, că în acela se voru promulga canónele sinodului provinciale alu bisericeii romanesci greco-catholice, care se întocmisera și votasera în sinodulu provinciale din anulu 1872 adeca tocma înainte cu diece ani, dara abia în anulu acesta le veni aprobarea. Mai departe ne spune „Amiculu familiei“, că în sinodulu de acum se voru statori pe bas'a aceluor canóne din 1871 „procedurile administrative, disciplinare, criminali și matrimoniali, regulamentele scolastice etc. etc., care voru avea de a servi

pe viitoriu de directive în intrég'a biserica romana greco-catholica (mitropolia și trei episcopii).

Între altele se voru introduce și forurile protopopesi în intréga provinci'a metrop. cu tóte drepturile avitice; asia în venitoriu forulu I. în ori-ce cauza va fi forulu protopopescu, — forulu II celu episcopescu și forulu III celu metropolitanu — dela care nu se va mai da apelata.

În acestu conciliu — presidiatu de escelenti'a sa dlu arhiepiscopu și metropolitu de Alba-Juli'a-Fagarasiu — voru participa toti trei episcopii dieceselor sufragane, prepositii capitulari, 2 reprezentanti ai capitlului metrop. din Blasiu și câte unu reprezentantu ai capituloeloru catedrale dela episcopiile sufragane, toti vicarii foranei archieresci, priorii monasterialoru Basilane (din Blasiu și Bicsadu) și mai multi preoti alesi și chemati anume de către archierei sub titlu de teologi. Durat'a lui va fi de 7—10 dile.“

Mitropolitulu din Blasiu este unulu dintre archipastorii cei mai eruditi și cei mai laboriosi din căti au statu pe teritoriulu Transilvaniei intru o sută de ani; se póte deci combina, căta grija va fi portatu, căte sudori calde și reci va fi simtitu preas. sa si ai ei, până ce au reusitu a scóte în diece ani acestu resultatu. Apoi se te mai miri, că la infiintarea scóleloru și a monastirei din Blasiu s'au cerutu 9 ani de dile (1738—1747)! Ei, dara aceea a fostu înainte cu 144 de ani.

Dela sinodulu episcopescu gr.-or. serbescu din Carlovitiu sunt sciri, că acela se ocupa nu numai cu alegerea de doi episcopi pentru diecesele de Bacica și Temisiór'a, ci și cu alte cestiuni importante relative mai virtosu la vechile dissensiuni existente între partid'a episcopésca (proprie calugarésca) și între cea miréna. Candidatii guvernului se dicu a fi Petrovici și Brancovici, ai partidei nationale serbesci Cuvaratz și Mitrofan. Archiereii și calugarii nicidecum nu potu suferi multe restrictiuni coprînse în noulu statutu, mai virtosu în ceea ce concerne administrarea averiloru și fonduriloru bisericesci și ale scóleloru.

Imputarile reciproce nu mai incetédia. Ce e dreptu, că la serbi s'au și intemplat multe dilapidari și anume imprumutari de bani, pentru că se nu'i mai védia. Este bine de remarcatu, că precum se deschide congressulu serbescu totodéuna prin unu comissariu regescu trimisu înadinsu de către miniseriu, intocma asia se intempla și la sínóde. Sinodulu de acuma înca fu deschis de către comissariulu Cseh, prin o cuventare compusa, cum se camu întielege de sine, în termini destulu de categorici. Acelu comissariu are totuodata misiunea de a sta în locu până la terminarea lucrariloru, candu apoi totu elu inchide sesiunea, éra operatele sinodului nu se înaintédia la guvernulu de a dreptulu, ci totu prin acelu comissariu. La nici-o alta societate bisericesca cristiana nu se mai intempla o controla cá acésta. Candu întrebi pe serbi inteligenti, că pentru-ce asia, ei iti respundu ceea ce póte pricepe oricine: „Guvernulu nu are încredere nici chiaru în archierii serbesci, de si pe candidati la scaunele episcopescii trece totu guvernulu prin sita désa si'i recomanda cătu pe făcia cătu pe sub mana“. Éra candu întrebi pe ómeni de ai guvernului, aceia iti dicu, că ministeriulu ungurescu. nu face cu acésta mai multu, decâtu acea ce face imperatulu Russiei cu clerulu seu orthodoxu (Caesaro-papismus), alu carui capu este elu însusi, din care cauza unu plenipotentu alu seu assista regulatu la tóte siedintiele santului sinodu alu bisericeii orthodoxe rusesce și are dreptu de Veto, pre care ilu pronuntia în numele imperatului-patriarchu asia, cătu decisiunile luate de către sinodu sunt și cassate la momentu, daca nu placu plenipotentelui. De cătiva ani și anume dela 1867 încóce guvernulu Ungariei se mai provóca și la relatiunile existente între statulu Romaniei și biserica orthodoxa a Romaniei, alu carei sinodu este asemenea fórté multu influentiatu, daca nu și împedecatu intru activitatea sa prin potestatea statului, dupa cum unu ministru de culte este mai crestinu și respective mai orthodoxu, sau mai puçinu crestinu și nicidecum religiosu, necum orthodoxu. Dara va mai curge apa multa pe Dunare, până candu aceea lupta milenaria dintre statu și biserica se va curma prin o regulare sincera, în Ungari'a multa mai greu si mai tardiu decâtu în alte tieri, din cauza că în statulu acesta fiindu persecutate și nationalitatile, anume serbii și romanii cauta asilu pentru nationalitatea loru la altariu, cine scie până candu, că-ci gendarmii au începutu se petrunda și

la altarie și prin podurile bisericeiloru (Covasn'a, Dobr'a etc. etc.)

Romania.

În contra sciriloru telegrafate dela Galati unoru diarie mari, se scrie cá positivu lui „Pesti Napló“, că comisiunea européna deschisa în 15 Maiu, nu luase proiectulu Barrère nici până în 21 în desbatere. Se pare înse că unii corespondenti confunda regulamentul de corabiere cu proiectulu de executiunea lui, care sunt doue cestiuni cu totul separate. Regulamentul are se'lu dea Europ'a în interessu comunu pentru libertatea navigatiunei; éra proiectulu austro-francesu se ocupa numai cu modulu aplicarei și executarei lui și anume prin cine se fia executatu. Aci e pétr'a scandalu, poti se dici că e munte, nu piétra.

Între acestea în armat'a Romaniei se simte o activitate de si camu muta, dara semnificativa. Manevrele și revistele se continua în diverse parti ale tierei. Din 1½ milionu franci votati din nou se prevede cumpararea de alte 20 mii puscii dela fabrica Steyr și o comanda de 130 mii metri postavu la cas'a Manier din Franci'a.

Dupa „Rom.“ se tractédia cu o fabrica din cele mai renumite, care se ia asupra'si pe 15 ani echipamentul (aprovisionarea) de uniforme, siele vitiei (ranitie) s. a. s. a., dara nu se prea invoiescu din pretiu. Pensaria înca trebuiescu, dar de aci înainte se va tiese cătu se póte mai multa în tiéra, cum trebuia se se faca de mai multi ani încóce.

Crim'a dela Marisielu.

(Urmare.)

În 8 Maiu pe la 8 óre sal'a de judecata era plina înghesuita de ascultatori. Presedinte si judecatori, procuroru și advocati flacare la locul seu. Veduv'a lui Todoru Stanu, femeia bine facuta, cu ochi frumosi, dara camu înaintata în ani și notariulu care asistase la scenele din nóptea sinistra, steteau la o parte, alaturea cu cătiva martori, toti romani de faptura valorósa, și o nevasta tenera.

La unu semnu datu se deschide usi'a, pe care intra doi câte doi toti inculpatii urmati de gendarmi cu baionetele implantate. „Ce sunt acestia? hoti nu potu se fia, că mai nici-unulu nu are cautatura de hotiu; acestia n'au voitu se hotiésca, ci numai se'si resbune de unu usurariu cumplitu.“ Cuvente de acestea isi sióptea ascultatorii unii la alii. Inculpatii în costumu suru de arestanti, faci'a loru palida de aerulu imputitu alu temnitiei, infranti si descuragiatu, nu aveau nicidecum cautatura de banditi. Doi dintre ei bolnavi, nu póteau sta pe piclóre, si le facura locu langa martori; unulu din ei Joanu Stanu Petranu a si moritu de atunci.

Unu episodiu interessantu. Pre candu presedintele invitá pe publicu se observe tacere, o femeia frumo'sa și vióia se víra p'între ascultatori spre procuroru și de aci trece la martori, cautandu cu mania la inculpati.

— „Ce cauti?“ o întrebare.

— „Am tréba aici.“

— „Cum te chiama?“

Isi spune numele și uitandu-se cu urgia la inculpati: „Am venit se'mi vediu barbatulu; este aici între acestia; nu l'am veditu de 13 ani.“

Dupace'i explicara că nu are locu între martori, femeia curagiósa și desperata, venindu în confusiune se trase la o parte.

De aci încolo presedintele început a pune fiacaruia inculpatu întrebările usitate. Mai întâiu fu apucatu Joanu Dobra Harhula cá celu mai criminalu, cá conducatoriu alu nefericitei bande. Omu de ani 53, de locu din Scarisióra, gr.-or., parinte la 8 (optu) copii, are avere, carte nu scie, a mai suferitu totu pentru furtu închisóre de 2 ani, si mai fusese și în cercetare pentru altu furtu. Omu cătu unu athletu, acum infrantu si de putórea temnitiei, a devenitu aprópe scheletu. Puscatur'a ce luase, 'ia deformatu fisionomia; lipsindu'i diumetate limb'a, elu vorbesce încetu și numai gangavindu. Fiiu-seu si celalaltu june destinatu se'i fia ginere, steteau langa elu. Întrebatu cá de ce a voitu se omóre pe Todoru Stanu, elu a negatu la repetite întrebări. În cătu pentru bani, a spusu cá lui i s'au venit 200 fl. si fiulul seu 150 fl. pe cari ia luat totu elu si apoi iau ascunsu într'o scorbura de copaciu, éra dela Petru Avramu nu a luat nimicu.

Premitemu aci, că cei mai multi inculpati au respunsu în pertractarea publica la întrebările principali totu cá înainte judecatoriulu de instructiune; de aceea cá se scurtamu istoriculu pre cătu se póte, vomu stá numai la unele episóde mai interesante.

Alu doilea inculpatu fu Joanu Bocu Tiapu dela Fenatiu din comit. Biharei, de ani 43, gr.-or., parinte la 2 prunci, omu înaltu, cu umeri lati si peptu cumplitu de mare, de altumintrea omu frumosu. Elu spune totu ce scie si cá i s'au venit si lui 200 fl.

Vine Joanu Bota Bucioiu (nu se scie de unde este). Elu néga multe, spune înse cá lui i s'au venit 250 fl.

Joanu Stanu Cada, din Scarisiór'a, de ani 33, gr.-or., are cinci prunci. Pe acesta „Kol. Közl.“ ilu descrie cá pe unu oriasu (gigante) cu unu capu monstruosu, cu cautatura fiorósa, pare cá ar fi o naluca de munti; respunde respicatu, dara cautatur'a lui e totu decisa,

curăgioasă. Dela acesta n'au scos marturisiri mai essentiali.

Cinci minute pauza.

Vine Ioanu Stanu Petranu din Négr'a, de ani 45 cu cinci prunci; au mai fostu pedepsitu pentru bataia grea, omu din cei mai inalti, dara bolnavu reu. Acesta spune, că numai amagitu de Todoru Lazaru Joca-bine plecase cu ei, dara de trei ori a voitu se'i lase, Harhula inse 'ia disu se nu cutedie a se departa. Acesta nu vrea se scia mai de nimicu dicundu că elu a fostu intre cei ce au statu afara.

Urmédia Petru Lazaru totu din Scarisiór'a, tineru numai de ani 20. Si acesta stetese afara, i s'au datu inse si lui 240 fl.

Todoru Lazaru Stupu totu din Scarisiór'a, de ani 25 tata la unu pruncu, omu fôrte valorosu, de professiune ciubarariu. Elu spune totu ce scie, cu mare dorere sufletésca si cu rusine. I s'au datu 200 fl si nevestei lui 32 fl., din cari 161 fl. i s'au luat candu l'au prinsu, ceilalti ia beutu. Nevestei ia disu se stea acasa, ea inse n'a voitu.

Niculae Vulturariu ginerele lui Harhula, din Scatura, de ani 27. I s'au datu 300 fl.

Michailu Bota Bocioeu din Gigisiu (?) de ani 32; omu micu si peritu la fația; acusa pe Vulturariu.

Joanu Dobra fiulu lui Harhula, de ani 22, raspunde tremurandu, că elu a mersu la comand'a tata-seu si banii ia luat numai acesta.

Petru Lazaru, abia de ani 20 mai multu cá unu baiatioiu si prosticelu; spune că Harhula 'ia datu si lui 240 fl.

La 3¼ ore dupa amiédi.

Ilie Lazaru Tulacu, din Négr'a, omu de ani 65, cu 6 copii, ciubarariu, se pare a fi omu reu. Spune că lui i s'au datu numai 95 fl. din cauza că ceilalti se maniasera pe elu si erau se'lu si bata.

Petru Avramu Durusca, din Négr'a, are ani 32, omu fôrte bine facutu, dara robi'a i se cunosce din fația. Spune pe largu totu ce scie.

Dumitru Hanca Caldu din Scarisiór'a. de ani 28, are doi prunci, ciubarariu, bolnavu cá vai de elu.

Joanu Avramu din Scarisiór'a, 35 ani, are unu pruncu, e ciubarariu. Ambii acestia au statu afara, nu sciu se spuna multe.

Todoru Lazaru Stupu din Négr'a, de ani 23, atât de bolnavu, in cătu ilu punu doi insi pe unu scaunu. Spune totu ce scie si că Michailu Stanu 'ia luat sut'a de fl.

Petru Netotea alu Giei dela Vidr'a de josu, dara siede in Négr'a si Andreiu Avramu Durusca spunu totu camu una. Joanu Pasca Zapisca din Scarisiór'a de ani 21, nu vrea se scia de nimicu, fiindu elu pusu numai de paza; i s'au datu 30 fl.

Femeile, una inculpată, alta martora si cea daunata.

An'a, nevast'a lui Todoru Lazaru Stupu, nascuta Plesiu, femeia tenera, mama la unu pruncu, tremura din tôte medularile, in cătu nici nu pôte vorbi, dice numai atâta, că ea a uitatu totu, éra ce a spusu au scrisu domnii. Presiedentele ii vorbesce blandu cá se nu se téma, se spuna cum a fostu. Atunci Anisiór'a isi denuntia barbatulu, că elu o a chiamatu, că ea a voitu se se întórca, dara barbatu-seu o a silitu se remana si ea a remasu le cai.

Presied. Ai sciutu dta unde merga ei?

An'a: Nu.

Atunci presied. o confrunta cu barbatulu, care denuntia si elu pe femeia sa dicundu'i: te amu trimisu acasa, dara tu n'ai voitu nici se te întorci, nici se mergi cu noi.

La acestea raspunde An'a, că Harhula nu o a lasatu, ci ia comandatu se stea la cai in padure, unde inse ia fostu frica si a inceputu se strige. La acestea barbatu-seu ii mai dice odata se spuna totu, că totu atât e, la care An'a raspunde, că ea nu a vediatu nimicu, că-ci unu crisianu o luà pe fuga dela cas'a primariului. Mai pe urma a esitu că i s'au datu si ei 30 fl., pe cari 'iau ascunsu.

Dupace fu adusu inainte Michailu Stanu Porculescu inculpatu cá gazda de hoti, acesta negà tôte de câte era inculpatu. Atunci fu adusa

Rachila Marisiu, cá de 30-34 ani, veduva cu 3 prunci, femeia curăgioasă, cauta impregiuru de sine fara frica, vorbesce cá acasa la ea, spune că ea se placuse de cătiva ani cu Todoru Lazaru, că elu dupa hoti'a dela Marisielu a disparutu, ea inse prepunea că trebue se fia pe la Mich. Stanu si s'a dusu la acesta.

Presied. Ce ai facutu la Mich. Stanu?

Rachila: Am lucratu, am peptenatu la elu (fuióre?), sunt saraca domnii mei, n'am altu-ceva decât cei trei prunci.

Presied. Nu scii dta cumva, că Todoru Lazaru ar fi datu lui Mich. Stanu unu biletu de 100 si că acesta l'a tinutu pentru sine?

An'a raspunde cu vorbe multe de'i tocă gur'a, că ea scie totu si cum amantulu ei a cerutu mereu acei bani, dara Stanu nu a voitu se'i dea.

Mich. Stanu nega totu cu cerbicia. Presiedentele intréba pe Rachila, daca voiesce se jure pe ce a spusu. „De o suta de ori“, raspunde ea, mai virtosu cá mai este o femeia saraca ce scie de lucrulu acesta. Stanu nega si acuma. Rachil'a mai fu intrebata: Vrei se juri? Vreu, fu respunsulu. Stanu dice cá nu o primesce de martora. Atunci judele reg. Comanescu ii raspunde: Lasa numai, că astadata o va primi tribunalulu.

Rachila Marisiu provocata se jure, isi pune man'a la peptu si pronuntia formul'a juramentulu curatu si cu voce tare.

Atunci inculpatulu se retrage rusinatu.

Rachila intrebata că ce pretinde pentru ostená, ea raspunde:

Am venitu domniloru pedéstra doue dile peste

munti si totu 2 dile am se mergu pâna acasa! eu nu ceru nimicu, cu ce se voru indura domnii, le voiu multiamí.

Tribunalulu adjudecă Rachilei 10 fl. v. a.

Dupa acésta mai ascultara pe Joanu Bota Ciurlicu din Secatur'a, omu de 44 de ani, de professiune fauru si Secariu, a mai fostu pedepsitu pentru batai cumplite, omu mare si acesta, dara gusiatu; apoi Joanu Culda de 33 ani. Ambii spunu totu lucrari cunoscute. In fine se presenta fost'a veduva alui Todoru Stanu celui omoritu, alu carei nume din baptismu nu ilu vedemu in diariu, ci numai că ea s'a si maritatu a dou'a óra. Intrebata se spuna totu ce a patitu, ea scie fôrte puçinu, că a fostu batutu, intepatu cu lancea, silita se deschida cass'a de feru, trantita apoi in camer'a sierbitoriloru. (Se pôte explica, că in situatiunea sa de atunci ea abia a sciutu mai multu decâtu aceea ce s'a intemplat cu persón'a ei.)

Presied. Cati bani voru fi fostu in cassa?

Femeia: Cá la 20 mii fl.

Presied. La investigatiune ai spusu mai puçinu.

Femeia. Atunci ametita si suferinda cum eram, nu prea sciamu bine; dupace n'am vindecatu, mi-am datu sama de tóta daun'a (adeca si de cătu va fi fostu in obligatiunile arse?)

Presiedintele intréba pe Harhula si pe inculpati, daca voiescu se platésca dauna.

Harhula tace, altii inse observa că sum'a spoliata nu a fostu atât de mare.

Au mai fostu ascultati sierbitorii si notariulu celu batutu, apoi s'au cititu mai multe documente, anume visum repertum alu mediciloru si cu acestea lung'a siedintia s'a inchiaietu.

(Va urmá.)

Stefanu Borgovanu,

capitanu c. reg. in regimentulu 50 de infanteri'a

(† in Rosi'a-montana in 16 Aprile 1882.)

Borgovanu, cine nu a cunoscutu numele acesta, si cine nu a auditu despre elu?

Persón'a acestuia, cunoscuta de multu la tóta inteligenti'a romana, a presentatu pre celu mai vechiu oficieru din regimentulu de infanteria „Marele duce de Baden Nr. 50.“

Elu s'a nascutu la anulu 1825 in Sântu-Georgiulu Naseudului din Transilvani'a. In 15 Septembrie 1846 adeca in etate de 18 ani alegëndusi carier'a militara, fu asentatu in regimentulu alu 2-lea romano-grantierescu Nr. 17 pre unu timpu nedeterminatu, unde cá elevu alu scólei acestui regimentu, terminandu'si studiile, conformu statuteloru a fostu inaintatu la „conducatoriu de sentinella“, éra in 21 Septembrie 1846 cá „corporalu“.

Pre timpulu rovolutiunei din anulu 1848—49, si mai alesu atunci, candu regimentulu amentitu a primitu ordinu cá din companiile de acasa, locali¹⁾ se compuna unu batalionu de câmpu, si immediatu se treca la Ungari'a, Borgovanu éra la compani'a 3 de câmpu, sub capitanulu Anton Petricevich in rangulu de qua-sergente²⁾ (13 Iuliu 1848). Cu chargea acésta a avutu onóre de a intra prim'a óra in resbelu si a da peptu cu inimicii.

Primulu pasiu facutu pre sangerosulu terenu, a fostu nefericitu pentru junele Borgovanu, cá-ci elu in 15 Novembre anulu numitu a si caditu in captivitate, aceea inse nu a duratu multu timpu, cá-ci in 10 Decembre éra s'a rancionatu in Transilvani'a³⁾. In anulu 1849 21 Februaru a cascigatu chargea de „sergente“ fara de a se mai poté uita in ochii inamicului.

Dia'a de 9 Februaru 1849 a fostu aceea santa di, in care veteranulu a avutu onóre a aretá patriei si imperatului, atâtu indeplinirea datorintieloru, cătu si bravurile militari, carii se receru dela fiesce-care soldatu; éra natiunei romane a'i documenta drépt'a intrebuintiare a mandrului ei nume de „romanu“. Dia'a de 9 Februaru i-a deschisu in istori'a regimentului Nr. 50 o alinea coprinsa numai in 10 renduri, aceea inse face cătu o istoria; cá-ci in acésta di alaturandu-se brigad'a generalului Kalliani de alui Stutterheim, la 6 ore deminétia a plecatu din Orasti'a spre satulu Spini, unde dupa unu timpu de 3 ore sosindu, s'au si datu ordinile de atacu.

Inimiculu avé o positiune fôrte favorabile, cá-ci in frontu era aparatu cu riulu Streiu, éra in flancu cu Muresiulu.

Amendoue fluvie, coperite cu ghiatia grósa de unu policariu, le poteau trece numai pedestrii singuratici fara periculu, fiindu pre mai multe locuri ghiati'a sparta. Podulu Streiului, cá ultimulu punctu de trecere, dela care o parte se

¹⁾ Hauscompagnie.

²⁾ Regimentsgeschichte des Infanterie-Regiments Friedrich Wilhelm Ludwig Grossherzog von Baden Nr. 50 pag. 256 si Istori'a regimentului alu II. romanescu de G. B. 1874 anexa Nr. 1.

³⁾ A se vedé aci cele publicate de dr. P. despre capitanulu Borgovanu, Bem, Urban, Lucchi in „Observatoriulu“ Nr. 32 pe col. 3 si a inplini lacun'a. Red.

vediu déjà stricata, era bine aparatu de artileri'a inamicului, care era acoperita si prin infanteria aflátore si asigurata in ospetari'a de langa podu.

Lupt'a se incepù; 18 tunuri versau minele loru de focu si glóntie, dara din caus'a distantiei prea mari, lupt'a prima óra éra fara resultatu, si asia numai cu inaintarea din ce in ce au silitu pre inamicu a'si retrage tunurile din positiunea loru. Dupa aceea unu batalionu alu regimentului Nr. 63 si venatorii au coprinsu cu asaltu, atâtu ospetari'a cătu si podulu. Batalionulu cu venatorii s'au mutatu pre cealalta tiermure; podulu s'a reparatu asia, in cătu amendoue brigadele au trecut prestu elu.

In momentul acesta a sositu o brigada a inamicului dela Dev'a, care de locu a si inaintatu spre Piski. Unu batalionu din acésta brigada se aprópié cu pasi iuti de trupele imperatesci, si prin ridicarea batisteloru le dedeau semnu de pace si capitulare. Din acea cauza foculu fu sistatu pe tóta lini'a, ba se incepura si trecerile, pre candu dintru odata incepura se sbóre din partea inamicului glóntiele si o bateria a loru apropianduse incepù se traga in trupele imperatesci.

Din caus'a acestei suprinderi s'a nascutu o disordine fôrte mare, toti se impingeau cătra podu, care numai cu perderi colosale s'ar fi potutu trece.

Sergentulu Borgovanu dela compani'a a opt'a, a datu aci proba de presentia spiritului si despretiurea mortii prin aceea, că vedindu elu disordine, s'a aruncatu prin ploia de glóntie la podu, si a inceputu a'lu risipi, cu care fapta asia a conturbatu trup'a inamica, in cătu fara nice o urmarire mai de parte, trupele cesare e si-au potutu cascigá positiunea de mai inainte, fara nici-o urmarire ulterióra din partea óstei lui Bem.⁴⁾

Pentru aceea bravura frumósa sergentului Borgovanu i s'a datu „medali'a de argintu pentru bravura clas'a I“. Inainte de aceea Borgovanu in 1 Decembre fu inaintatu la rangulu de sublocotenente clas'a II, si numai in 9 Martiu 1851 prin inaltulu ordinu din 15 Maiu 1850 P. Nr. 1568 si din 27 Ianuariu 1851 P. Nr. 683 a devenitu la „dreptulu la proprietariu“ medaliei amentite.

In 2 Maiu 1852 Borgovanu fu inaintatu de „sublocotenente clas'a I“, si in 24 Novembre 1854 primu¹⁾ locotenente²⁾, éra pre langa chargea acésta in anulu 1855 fu denumitu si cá adjutantu³⁾, si in 1 Maiu 1859 transferatu la regimentulu de campu, éra in 1 Juniu reintorsu la reserva.

Cu inaltulu ordinu ministerialu dtto. Visovitz 26 Decembre 1862 Nr. 6900 Borgovanu fu inaintatu la rangulu de „capitanu clas'a II“ (rangulu 25 Decembre 1862), éra in 3 Maiu 1866 a avutu onóre a primi telegrafice denumirea de „capitanu clas'a I“ pre langa rangulu avutu de mai inainte.

In anulu 1866 ilu vedemu si cá „comandantu alu companiei 16“, éra mai tardiu cá „controloru de vipte“, Legnayo dela inceputulu pâna la finea resbelului.

In 28 Martiu 1867 capitanulu Borgovanu a primitu „decretulu de lauda“ trimisu cu prea inaltu rescriptu din 28 Martiu 1867 P. Nr. 1201 pentru diligenti'a sa extraordinaria pusa si documentata esclusivu in serviciulu seu militar, si pentru bravurile sale numeróse. Totu in acestu anu a fostu onoratu si cu denumirea de „comandantu alu batalionului de integrire“.

Sunt 15 ani de candu bravulu capitanu a intratu in serviciulu amentitulu batalionu.

Manipularea acestuia, unde e de tractatu cu mii si mii de soldati in reserva, a corespunde cu tôte autoritatile cercuriloru si cu tóta armat'a, spre a poté cascigá evidenti'a corecta etc. etc. este unu servitiu fôrte greu chiaru pentru o persóna mai juna, cu atâtu mai greu inse pentru omu inaintatu in ani; Borgovanu inse si in acestu serviciu cá totudeauna a aratatu numai succese demne de lauda.

Man'a-i éra „Exhibitulu“, degetele „Indexulu“, éra capulu „Protocolulu de evidenti'a“.

In anulu 1874 i s'a decoratu peptulu cu „medalia de resbelu“, si in 30 Novembre 1875 prin rescriptulu ministerialu P. Nr. 5057 (foi'a ordinatiuniloru personale Nr. 50 ex 1875) primi designarea unei „statiuni locale de maioru“.

Lun'a lui Maiu 1868 a decoratu pre capitanulu Borgovanu cu „crucea de serviciu clas'a I“, éra in 12 Februaru 1880 prin rescriptulu P. Nr. 729 (foi'a ordinatiuniloru personale Nr. 7) pentru neobosit'a sa diligentia pusa intru inplinierea oficiului seu militar in mai multi ani trecuti, si a

⁴⁾ Regimentsgeschichte des Infanterie-Regiments Friedrich Wilhelm Ludwig Grossherzog von Baden Nr. 50 vom Jahre 1882 pag. 294 alinea 3, 4, 5 si pag. 295 alinea 6 si 7.

⁵⁾ Istori'a de susu pag. 338.

succesului seu favoritoriu, în semnu de recunoștință fu decoratu cu „crucea de argintu pentru merite.“

Se vede că toate decorațiunile și denumirile lui de până acum a n'au fostu destule, că-ci în 1 Martiu a. c. prin ordinațiunea comădei militare, a avutu onóre prim'a óra a primi și denumirea de „presedinte“ alu comisiunei ambulante pentru înrolarea recrutiloru.

Resultatulu ori-carui serviciu, unde capitanulu Borgovanu se vedea în frunte, se întielege de sine că eră celu mai favoritoriu și laudabilu. Elu și acum că totudeauna a aratatu că Borgovanu e presedintele; din mare nefericire înse crud'a mórte ilu rapii în midiulocu activității sale, care i s'a fostu prefacutu cum amu dice, în alta natura. Elu a repausatu cu totulu pe neasteptate, în Rosi'a-muntana din muntii apuseni.

Óre cu trecerea din viétia a acestui bravu capitanu au încetatu și suvenirea lui? Nici-odata, de óre ce bravurile lui număróse, și portarea lui atât în viétia militară, cât și în societatea civilă, au gravatu în fia-care ânima romanésca cuventulu „souvenire“, și acestu sunt cuventu, sunt siguru că va fi pastratu și dincolo de mormentu.

J. Strajanu.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Joanu Hossu, protopopu gr-cat. alu Cosiocnei, Josifu Hossu vice-presedinte la înalt'a curte de comptabilitate a statului. Teofilu Hossu inspectoru scól. reg. în pensiune. Basiliu Hossu protopopu gr-catolicu alu Murasiului că nepoti, în numele lor, alu socioloru și filorloru. precum și în numele numerosiloru corsangeni mai departati ai defunctulu cu ânima întristată facu cunoscutu, cumcă multu iubitulorlu unchiu și crescutoriu prea onoratulu domnu

Josifu H. Nyulasi,

protopopu gr-cat. emeritu, debilitatu de adunci betranetie, a încetatu din viétia în 15 Maiu în anulu alu 85-le alu etatii și 61-le alu preotiei sale.

Defunctulu si-a percursu viétia pamentésca cea trecutóre unu anu că professoru în Blasiu, douădieci și cinci ani că preotu și protopopu în Milasiulu mare, optu ani în Sacarembu și douădieci și siepte ani în Cetatea lib. regésca Tergulu-Murasiului și în acestu intervalu postulu ce l'a îmbracatu, si-l'a implinitu cu blandetie și în fric'a lui D-dieu, lasandu după sine pretotindene vini'a domnului bine chivernisita, cu unu cuventu, repausatulu că preotu romanu a fostu unulu dintre acei rari, cari si-apera cu întieptiune turm'a concrediata lor printre toate vici-situdinile timpurilor.

Remasitiile pamentesci ale repausatulu s'au asediatu în cimiteriulu greco-catolicu din locu în 17 Maiu la ór'a 3 după amédi. Fia-i tierin'a usióra și memori'a bine cuventata!

Tergulu-Murasiului 15 Maiu 1882.

— (Necrologu.) Alesandru Velicanu subjude reg. în Tergulu-Murasiului și soci'a-sa Mari'a nascuta Cirlea că parinti, Veturi'a, Valeriu, Aureliu, Camilu și Mari'a că frati și sorori, Samuilu Cirlea proprietariu și soci'a-sa Amali'a nasc. Andrásy că buni, Mihailu Cirlea advocatu și soci'a-sa Corneli'a nasc. de Basiotta, Joanu Cirlea proprietariu și soci'a-sa Elen'a nasc. Hossu dinpreuna cu fiulu lor Aureliu, Mari'a Velicanu mar. Viorelu cu sociulu și fii lor, precum și Eufrosin'a, Petru, Josifu, Nicolau și Samuilu Cirlea că unchi și matusie, în numele lor și alu numerosiloru consangeni cu ânima întristată facu cunoscutu, că multu iubit'a lorl ficia. respective sora și nepóta

M. Victori'a Velicanu,

în îndepartare de caminulu parintescu pentru o educatiune și cultura corespundietória, e rapita de crud'a mórte, din sinulu de iubire alu parintiloru, fratiloru, sororiloru, neamuriloru, amici și amicelor ei, în frageda etate a viétii de 9 ani 3 luni și 5 zile încetandu din viétia în 17 alé lunei curente sér'a la 11 óre după grele suferintie de 11 zile în tifusu de capu.

Remasitiile pamentesci ale repausatei s'au asediatu în cimiteriulu greco-orientalu din orasiu în 19 alé lunei curente c. n. Fia-i tierin'a usióra și memoria eterna!

Alba-Julia în 18 Maiu 1882.

— Sibiiu. (Meteorologi'a.) Diariile cotidiane aducu sciri meteorologice pe fiecare di asia cum li se comunica pe telegrafulu dela statiunea meteorologica din Budapesta. Acésta se face în interressulu agriculturii și alu comerçului. Dintre noi înse cât ne ocupamu cu meteorologi'a? Dreptu că si poratiunea rurala de alte nationalitati nu o cunósce nici după nume. Acea sciintia noua care abia acuma prinde aripi, la noi nu e considerata mai întru nimicu,

inca nu a sositu timpul. Proba și încercările din Romani'a la vreo trei statii.

Atâta înse totu trebuie se interessedie pe locuitori, că se aște se sperantie dan campurile, prin urmăre ce timpu ambla.

La noi și după cum aflamu, în tota Transilvani'a și în Romani'a tota septeman'a trecuta a fostu ploioasă până domineca 9 21, anume două zile a ploatu mai neîncetatu di și nópte, éra la munti a ninsu preste totu. De alaltaeri luni nu ne mai ploua, este înse totu camu nuoru, ceea ce a împedecatu că se nu cada bruma. În muntii din Tirolu și în Carpatii Ungariei inca a ninsu; în unele tinuturi a cadiutu grindina mare.

— (Pro memoria.) În diu'a de 3/15 Maiu a. c. junimea romana din Sibiiu, după ce a asistatu la parastasulu celebratu în biserica catedrala din locu, în memori'a celor 40,000 martiri din 1848, s'a dusu la cimiteriulu unde este îngropatu Dr. Josifu Hodosiu și a depusu o frumósă cununa de lauri pe mormentulu lui, éra de acolo si-a îndreptatu pasii spre mormentulu lui B. Papiu Ilarianu spre a'i încunun statu'a sa cu o asemenea cununa. La mormentulu lui Hodosiu a tinutu cuventarea dlu Stefanu Necsia, ascultatoru de drepturi an. III, éra la acela alu lui Papiu Ilarianu a vorbitu dlu Petru Dragiciu candidatu de advocatura.

Cununile au fostu ornate cu cate o frumósă și eleganta fonda de atlasu, purtandu pe unulu din capataiele sale în litere aurite inscriptiunea: „Junimea romana din Sibiiu“, éra pe celu de alu douăle: „Intru amintirea zilei de 3/15 Maiu.“

Sér'a în aceeași di junimea s'a întrunitu la o cina comuna în gradin'a „Hermann“, cu care ocaziune s'au rostitu mai multe toasté însufletite.

Onóre și lauda bravei junimi romane din Sibiiu, ce are curagiulu convictiuniloru sale și isi manifestédia independentia caracterului seu prin asemenea acte de pietate și nobletia nationala. Se traiésca!

— (Hymen.) Joi în 18 Maiu st. n. dlu Josifu Popescu, fostulu redactoru alu „Albinei Carpatiloru“, actualu ingineru de mine la salinile dela Doftana în Romani'a si-a serbatu cununi'a sa cu frumósă d-sióra Mari'a Nasta fiic'a dlui Naum Nasta din Sibiiu. Uramu junei parechi ani multi fericiti!

— Onorate Domnule Redactoru! Binevoiti ve rogu, a da locu în colónele pretiutului diariu, ce redactati, urmatórei constituii a societatei „Alessi-Sincaiane“ pentru anulu scól. 1882/3. Presedinte: Joanu N. Macavei cl. III; vice-presedinte Petru Cherestesiu cl. III; notariu alu corespondentiloru Joanu Sonea cl. II; notariu alu sidentiloru Joanu Pursia cl. II; bibliotecariu Joanu Popu cl. II; cassariu Nic. Popu cl. III; controloru Vasile Popu cl. I și archiviariu Gabriele Petri cl. I.

Gherl'a în 21 Maiu 1882.

Cu tota stima:

Joanu Nitiu Macaveiu,
presedinte.

J. Sonea,
not.-corespondentu.

Din strainatate.

De patru zile încóce nu avemu nici-o scire despre vreunu evenimentu politicu nou, care se fia alarmatu lumea preste ce mai este îngrijata destulu. Totu cestiunile cunoscute frementa creii și pasiunile omenesci; totu Dunare, Egiptu, Irlandia, jidovimea în Russi'a, certele din Ungari'a și Austri'a, agitatiunile din Serbi'a și Bulgari'a, dara fara alte rezultate positive. Câte o mica rebeliune în Spani'a ori în Franci'a la câte o cetate plina de proletari, nu mai face durere de capu la lumea din afara, că-ci prea s'a dedatu cu acelea. Colo în Hertiegovin'a totu se mai batu.

Correspondentie particularie ale „Observatoriului“.

Domnule Redactoru!

Istori'a unui poporu în mare parte o contien diariile sale. Acea a poporului romanu inca se pôte afla în puținele sale diariie politice și literarie, pentru că acestea dela anulu mantuirei poporului nostru, cu fidelitate au conservatu toate pretensiunile juste și cuviintóse facute pentru si în numele poporului nostru, de către conducatorii sei din toate unghiurile romane.

A posiede dara diariile nostre politico-economice și literarie și mai cu séma dela 1872 încóce; dela acesti ani, cari unulu fia-care au fostu și sunt pentru multu încercatul nostru poporu, totu atâtea probe, la cari de către domni dilei au fostu și e espusu pentru a se pôtea cualifica tari'a, constanti'a, credint'a și rabdarea sufletului seu, însemnédia a cunósce și studia istori'a nostra politica.

Scól'a confessionale gr-cat. romana din comun'a Gledinu (comitatulu Bistrit'a-Nasaudu) în 23 Aprile a. c. di memorabila pentru îmbunatatirea viitoriului seu, a fostu fericita a primi în neînsemnat'a sa biblioteca,

diariile romane: „Gazet'a Transilvaniei“ pare-mi-se dela 1872 încóce și „Observatoriulu“ dela începutulu vietiei sale, legate fiecare anu de anu.

Totu acea scól'a se trediesce că e abonata la: „Scól'a practica“ de meritatulu nostru pedagogu Vasile Petri, pe care fara de a o costa ceva, o primiesce regulatu.

Din acea di și până astadi cu mare doru amu așteptatu, că invetiatoriulu, preotulu seu altu inteligente nascutu și aflatoriu în comun'a Gledinu, apucandu pén'a la mana se multiamésca, aratandu numele acelu marimosu și meritatu donatoriu, așteptarea-mi a fostu îndesiertu.

Acelu modelu de imitatu este respectatulu domnu, perceptore reg. în Tée'a Dumitru Babaleu, care nascutu în comun'a Gledinu și fostulu ei invetiatori, a facutu scólei sale frumos'a donatiune amentita.

Binevoiésca a-mi permite atât respectatulu domnu donatoriu cât și onoratorii din Gledinu, déca mi-am luat libertatea a încunoscintia despre acestu actu pre publiculu romanu; că-ci la acésta m'a împinsu numai detorint'a de fia alu Gledinului, simpatia și respectulu ce le am făcia cu domnulu perceptore reg. D. Babaleu, ei și chimarea crerintésca, ce o am că invetiatori.

Tiena ceriulu viétia acestui marimosu și prevedietoriu barbatu, dela care credu că atât scól'a Gledinulu cât și scól'a normale din Monoru voru fi surprinse inca și cu alte binefaceri. Dea Dumnedieu, că numărulu înaintatoriloru de cultura și progresu fericitoriu se crésca neîncetatu în sinulu natiunei nostre. Monoru, 14 Maiu 1882.

O.

Dela Ministeriulu Financeloru în Bucuresci.

Directiunea Vamiloru, Timbrului și Inregistrarei.

În diu'a de **31 Maiu c. v.** la ór'a 3 după amiadi se va tine

Licitatiune

prin oferte sigilate, în localulu acestui Ministeriu și la Cassieri'a Generala a judetiului Râmnicu-Vâlcei, pentru a se da în întreprindere cladirea unui localu de vama la punctulu Riu-Vadului, în apropiere de trecutórea Caineni din judetiulu Râmnicu-Vâlcei.

Pretiulu dela care se pôte oferta, va fi maximum dela acelu prevediutu în devisulu acestei cladiri.

Planulu, devisulu și caietulu de conditiuni se potu vedea în toate dilele de lucru, dela órele 2—5 după amiadi la Directiunea Vamiloru și la Cassieri'a Generala a judetiului Râmnicu-Vâlcei.

Doritorii de a lua parte la licitatiune, spre a potea fi admisi, trebuie se depuna, în bani sau efecte publice garantate de statu, o garantia de 10% din pretiulu prevediutu în devisu.

Pentru Ministru

D. Protopopescu.

(85) 4

Subscrisulu a deschisu

Cancelaria advocatiale

în **S. Sebesiu**, ce prin acésta se aduce la cunoscintia onoratului publicu.

Joachimu Fulea,
advocatu.

(85) 2—3

Pretiurile cerealeloru

și altoru obiecte de trau au fostu la

23 Maiu st. n. în Sibiiu:

Grâu, după cualitati	1 hectolitru fl.	8.——8 80
Grâu, amestecat	1 „	6 80—7 60
Secara	1 „	4 80—5 20
Papusiolu	1 „	5 20—5 60
Ordiu	1 „	—
Ovesu	1 „	3 40—3 80
Cartofi	1 „	3 20—3 40
Mazare	1 „	10. 11.—
Lințe	1 „	12.—14.—
Fasole	1 „	6 50—7 50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.—37.—
Untura (unsóre topita)	50 „	34—35
Carne de vita	1 „	44—48
Oua 10 de	1 „	—15

Cursuri de Bucuresci în Lei noi (franci).

22 Maiu st. n. 1882.

Fonduri de Statu:

Rent'a romana 1875 5%	1.	9.
Rent'a romana amort. 5%	„	90.50
Rent'a romana (R. conv.) 6%	„	101.—
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%	„	103.—
Împrumutulu Stern 7%	„	—
Împrumutulu Oppenheim 8%	„	—
Împrumutulu Municipal 8%	„	104 1/2
Împrumutulu orasiului Bucuresci cu lose	„	31.—

Valori felurite:

Creditu fonciaru ruralu 7%	„	102.—
Creditu fonciaru ruralu 5%	„	90.—
Creditu fonciaru urbanu 7%	„	102.—
Creditu fonciaru urbanu 6%	„	96.—
Creditu fonciaru urbanu 5%	„	88.—
Obligatiuni Casei Pens.	„	225.—

Editoru și redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**